Cecidiologiska anteckningar XII

Av

Einar Wahlgren

Likasom i de närmast föregående numren av dessa anteckningar utgöres materialet i allt övervägande grad av samlingar från Västergötland, för vilka jag alltjämt har att hjärtligt tacka bankkamrer J. Lundbergs vänlighet, och alla fynd från detta landskap, som icke äro signerade med insamlarens namn likasom de som insamlats av folkskollärare L. Gustafsson härröra från honom. För mera enstaka bidrag från skilda landskap har jag ävenledes att hjärtligt tacka de vänner, vilkas namn ofta förekommit i denna serie.

Acarina

Eriophyidae

Aceria brevitarsus Fock. H 1133, R.-H. 165, Schl. 40. — *Alnus glutinosa,* Hall. Fjärås 31/5 59 (L. Gustafsson). Vg. Husaby 18/7, Undenäs 16/8 59. Nya lokaler.

Aceria eriobia v. *platanoidea* Nal. H. 3995, R.-H. 40, Schl. 275. — *Acer platanoides,* Vg. Halna 7/6, Husaby 18/7 59. Nya lokaler.

Aceria eriobia v. *pseudoplatanea* Nal. H. 3974, R.-H. 40, Schl. 270. — *Acer pseudoplatanus,* Vg. Källby 14/7 59. Ny lokal. — Ett från de vanliga avvikande fall träffades i Vg. Töreboda 8/6 59 i det att undersidan av bladet hade de vanliga, mer eller mindre utbredda erineumfälten, medan bladets översida visade ett flertal smala erineumlinjer intill nerverna (*Erineum nervophilum*). Cecidieformen motsvarar H. 3973 och Schl. 270 b och ingår i R.-H. 40. En svag antydan till liknande erineumlinjer finnes också på ett blad från Källby.

Aceria faginea Nal. H. 1164, R.-H. 1025, Schl. 58 b. — *Fagus silvatica.* Vg. Fägre 18/6, Undenäs 16/6 59. *Fagus silvatica* f. *atropunicea.* Vg. Kinnekulle, Råbäck 15/7 59. Erineum rött. Nya lokaler.

Aceria galiobia Can. H. 5283, R.-H. 1119, Schl. 607. — *Galium verum.* Vg. Halna 9/9 59. Ny lokal.

Aceria hippocastani Fock. H. 4049, R.-H. 96, Schl. 253. — *Aesculus hippocastanum.* Vg. Källby 9/7 59. Ny lokal.

Aceria iteina v. *salicis-capreae* Nal. H. 813, R.-H. 2439, Schl. 110. — *Salix caprea.* Hall. Steninge 3/8 59 (R. Wahlgren). Vg. Halna 7/6, Fägre 16/6 59. Nya lokaler.

Aceria lionota Nal. H. 1031, R.-H. 447, Schl. 40. — *Betula pubescens.* Vg. Halna 7/6 59. Ny lokal.

Aceria lissonota Nal. H. 1095, R.-H. 442, Schl. 33. — *Betula pubescens.* Vg. Undenäs 16/8 59. Cec. nytt för Vg.

Aceria macrorrhynchus Nal. H. 2978, R.-H. 26, Schl. 271. — *Acer pseudoplatanus.* Vg. Töreboda 29/9 59. Cecidier avlånga, klubblika; på samma blad även kulformiga cecidier av *A. cephalonea* Nal. Cecidiet nytt för Vg.

Aceria nervisequa Can. H. 1165, R.-H. 1024, Schl. 58 a. — *Fagus silvatica* f. *atropunicea.* Vg. Kinnekulle, Råbäck 15/7, Undenäs 16/8 59. Erineumstrimmor röda. Nya lokaler.

Aceria peucedani Can. H. 1165, R.-H. 1774. — *Pimpinella saxifraga.* Sk. Höör 15/7 50. Ny lokal. Vg. Halna 7/6 59, cec. nytt för Vg. I förra fallet med mycket smala bladflikar, rödaktiga och starkt håriga, i senare fallet med extremt smalflikiga, ungefär halvcirkelformigt böjda och abnormt håriga blad.

Aceria pseudoplatani Corti. H. 3977, R.-H. 32, Schl. 269. — *Acer pseudoplatanus.* Vg. Källby 14/7, Töreboda 17/8 59. Cec. nytt för Vg.

Aceria rudis Can. H. 1099, R.-H. 441, Schl. 34. — *Betula pubescens.* Vg. Fägre 15/6, Källby 10/7, Undenäs 16/8 59. *B. verrucosa.* Vg. Kinnekulle, Råbäck 15/7 59. *B. verrucosa* v. *arbuscula.* Upl. Rasbo, Frötuna 22/7 1892 (herb.ex. C. E. Fleetwood). Lokaler nya.

Aceria stenaspis Nal. H. 1160, R.-H. 1022, Schl. 59. — *Fagus silvatica.* Vg. Fägre 18/6 59, ny lokal. *F. silvatica* f. *heterophylla.* Sdm. Mälsåker 18/7 35 (J. Lundberg). Cec. nytt för Sdm.

Aceria tetanothrix laevis Nal. H. 860, R.-H. 2440, Schl. 107. — *Salix aurita.* Hall. Steninge 31/8 59 (R. Wahlgren). Vg. Töreboda 14/6 (cec. håriga), Halna 7/6 59. Nya lokaler.

Aceria varia Nal. H. 515, R.-H. 1958, Schl. 76 b. — Hall. Kungsbacka 16/6 59 (L. Gustafsson), ny lokal.

Coptophylla violae Nal. — *Viola cornuta.* Vg. Källby 19/7 59. Utom kantrullning, som kan nå ända till mittnerven, visa bladen ofta fläcklik blekning. Violen odlades såsom bård kring en större rabatt, och tillsynes varenda planta var angripen. Uppenbarligen är det samma art, som Lindblom i Skadedjur i Sverige 1935 omnämner som en *Phyllocoptes,* som i Örebro ödelagt ett helt bestånd av *Viola cornuta* och som anfördes i Cec. ant. VI, 1951. Cecidiet nytt för Vg.

Eriophyes exilis Nal. H. 4133, 4161, R.-H. 2783, Schl. 216, 230. — *Tilia platyphylla.* Vg. Husaby 18/7 59, cec. nytt för Vg. *Tilia cordata×platyphylla.* Vg. Källby 10/7, Kinnekulle, Råbäck 15/7, Husaby 18/7 59. Nya lokaler.

Eriophyes goniothorax Nal. H. 2948, R.-H. 814, Schl. 355. — *Crataegus monogyna.* Vg. Töreboda 19/5, cec. rött, Husaby 18/7 59, den sistnämnda ny lokal.

Eriophyes gracilis Nal. H. 2967, R.-H. 2323, Schl. 378. — *Rubus idaeus.* Vg. Töreboda 16/6 59, eriophyider iakttagna, Källby 8/7 59, blad veckiga. Cecidiet nytt för Vg.

Eriophyes inangulis Nal. H. 1132, R.-H. 162, Schl. 41. — *Alnus glutinosa.* Sk. Kristianstad 13/8 59. (E. Blichfeld). Hall. Steninge 27/7 58 (R. Wahlgren). Vg. Halna 7/6 59. Nya lokaler.

Eriophyes laevis Nal. H. 1128, R.-H. 152, Schl. 43. — *Alnus glutinosa.* Vg. Husaby 18/7, Undenäs 16/8 59. Sdm. Julita 8/8 59 (F. Nordström). Nya lokaler.

Eriophyes laevis alni-incanae Nal. H. 1138, R.-H. 153, Schl. 46. — *Alnus incana.* Vb. Kvistforsen 8/8 59 (L. Gustafsson). Cecidiet nytt för Vb.

Eriophyes liosoma Nal. H. 4146, 4158, R.-H. 2784, Schl. 832 b, 237. — *Tilia cordata.* Vg. Göteborg 15/7 58 (R. Wahlgren), Halna 7/6, Fägre 18/6, Källby 14/7, Kinnekulle, Råbäck 15/7 59, Upl. Lidingö 27/7 52 (herb.ex. J. Lagerkranz). *Tilia cordata×platyphylla* Fägre 30/5 59. Breda erineumfält längs nerverna men även mellan dessa, i ett fall nästan utbredda över hela bladytan. Samtliga lokaler nya.

Eriophyes paderineus Nal. H. 3315, R.-H. 2004, Schl. 408. — *Prunus padus*. Hall. Steninge 5/6 59 (R. Wahlgren). Vg. Fägre 30/5, Kinnekulle, Råbäck 15/7 59. Nya lokaler.

Eriophyes padi Nal. H. 3314, R.-H. 2000, Schl. 409. — *Prunus padus*. Hall. Steninge 21/6 59 (R. Wahlgren). Vg. Fägre 30/5, Kinnekulle, Råbäck 15/7 59. Nya lokaler. Vb. Kvistforsen 8/8 59 (L. Gustafsson), cecidiet nytt för Vb.

Eriophyes piri Pag. H. 2871, R.-H. 1806, Schl. 342. — *Pirus communis*. Vg. Töreboda 27/5 59, cecidier röda. Kinnekulle, Råbäck 15/7 59, ny lokal.

Eriophyes similis Nal. H. 3279, R.-H. 1999, Schl. 416. — *Prunus domestica*. Vg. Kinnekulle, Råbäck 15/7, Källby 11/7 59. Nya lokaler.

Eriophyes sorbeus Nal. H. 2911, R.-H. 1827, Schl. 349. — *Sorbus aucuparia*. Vg. Halna 7/6 59. Erineum mest på översidan. Källby 3/7 59, Erineum på båda bladsidorna. Nya lokaler.

Eriophyes sorbi Can. H. 2912, R.-H. 1807, Schl. 350. — *Sorbus aucuparia* Vg. Göteborg 29/5 59 (R. Wahlgren), Halna 7/6 59. Nya lokaler.

Eriophyes tiliae Pag. H. 4135, R.-H. 2778, Schl. 218, 229. — *Tilia platyphylla* Vg. Fägre 30/5, Kinnekulle, Råbäck 15/7 59. *T. cordata*×*platyphylla*. Vg. Husaby 18/7 59. Nya lokaler.

Eriophyes tiliae-nervalis Nal. H. 4145, R.-H. 2785, Schl. 222 a. — *Tilia cordata*. Vg. Kinnekulle, Råbäck 15/7 59. Erineum rött. Ny lokal.

Eriophyes tiliae-rudis Nal. H. 4151, R.-H. 2779, Schl. 221. — *Tilia cordata*. Vg. Halna 7/6, 12/6, Töreboda 25/6, 27/6, Kinnekulle, Råbäck 15/7 59. Nya lokaler.

Phyllocoptes populi Nal. H. 514, R.-H. 1955, Schl. 75 a. — *Populus tremula*. Hall. Kungsbacka 12/6 59 (L. Gustafsson). Vg. Göteborg 10/8 59 (F. Nordström). Nya lokaler.

Phytoptus avellanae Nal. H. 1056, R.-H. 786, Schl. 53. — *Corylus avellana*. Vg. Halna 7/6 59. Ny lokal.

Phytoptus tetratrichus Nal. H. 4147, R.-H. 2775, Schl. 224. — *Tilia cordata*×*platyphylla*. Halna 7/6 59. Ny lokal.

Rhyncaphytoptus massalongoianus Nal. H. 1914, R.-H. 2103. — *Quercus robur*. Vg. Töreboda 4/9, Fägre 27/9 59. Oregelbundna, gröngula fläckar spridda över bladets översida. Cec. nytt för Sverige, men arten är funnen i Upl. och Sdm. av Roivainen (1950), som dock endast nämner, att den förorsakar »a light browness». Den ovan givna beskrivningen överensstämmer med Nalepas (1929).

Vasates epiphyllus Nal. H. 4645, R.-H. 1085. — *Fraxinus excelsior*. Vg. Halna 7/6 59. Bladflikar mer el. mindre förkrympta, bruna, buckliga. Ny lokal.

Eriophyid. — *Rhamnus frangula*. Vg. Töreboda 1/9 59. Nervvinklarna längs mittnerven bruna med ljusare hårtofsar, mittnerven även mellan vinklarna abnormt hårig. Cecidiet hittills okänt.

Eriophyid H. 571, Schl. 89. — *Salix pentandra*. Om cecidiet, som är nytt för Vg., se Cec. ant. VI, 1951, s. 92.

Eriophyid R.-H. 2452? — *Salix aurita*. Vg. Halna 7/6 59 och *S. caprea* Halna 7/6 och Fägre 18/6 59. I båda fallen en lång smal, slät och jämnbred inrullning av bladkanten. Nya lokaler.

Rhynchota: Homoptera

Cercopidae

Philaenus spumarius L. — *Fraxinus excelsior*. Vg. Töreboda 23/6 59. Småblad rullade. Ny värdväxt. — *Rumex acetosa*. Vg. Töreboda 28/5 59. Den outslagna blomställningen bågformigt böjd. Cecidierna nya för Vg.

Chermesidae (Psyllidae)

Trioza remota Frst. H. 1311, R.-H. 2142. — *Quercus robur*. Vg. Töreboda 5/6 59. Cecidiet nytt för Vg.

Chaitophoridae

Periphyllus villosus Htg. — *Acer platanoides*. Vg. Töreboda 27/5, 1/6 59. Bladen med nedåtvikna kanter. Cecidiet nytt för Vg.

Aphididae

Aphidula grossulariae Kalt. H. 2787, R.-H. 2278. — *Ribes uva-crispa*. Vg. Töreboda 27/5 59. Cecidiet nytt för Vg.

Aphis euonymi F. — *Rumex crispus*. — Vg. Töreboda 12/6 59. De övre bladen mer el. mindre hoprullade på längden. Cecidiet nytt för Vg.

Aphis fabae Sg. H. 2098, R.-H. 2857. — *Urtica urens*. Vg. Källby 9/7 59. Blad i skottspetsen tätt hopade, nedåtvikna eller rullade och skrynkliga. Cecidiet nytt för Sverige.

Brachycaudus helichrysi Kalt. R.-H. 2007. — *Prunus domestica*. Vg. Töreboda 19/5 59. Blad med helt nedåtvikna kanter. Cecidiet nytt för Vg.

Cryptomyzus ribis L. H. 2808, R.-H. 2282. — *Ribes rubrum*. Vg. Husaby 18/7 59. Bladbucklor röda, gula eller gröna. Ny lokal.

Hayhurstia atriplicis L. H. 2182, 2197, R.-H. 372, 684. — *Atriplex patula* Vg. Källby 9/7, Töreboda 27/8 59. *Chenopodium album*. Vg. Källby 9/7, Töreboda 27/8 59. Cecidier nya för Vg.

Hyperomyzella erratica Koch. R.-H. 2281. — *Ribes rubrum*. Vg. Töreboda 27/5 59. Cecidiet nytt för Vg.

Myzodes ligustri Mosl. H. 4682, R.-H. 1474. — *Ligustrum vulgare*. Vg. Töreboda 23/6, Källby 8/7 59. Cecidiet nytt för Vg.

Myzus pruniavium Börn. H. 3305, R.-H. 2010. — *Prunus avium*. Hall. Steninge 31/8 59 (R. Wahlgren). Vg. Halna 7/6 59. Nya lokaler.

Nasonovia ribis-nigri Mosl. H. 6030, R.-H. 1405. — *Lapsana communis*. Vg. Källby 9/7, 19/7 59. Blad med nedåtrullade kanter till nästan hoprullade. Cecidiet nytt för Sverige.

Rhopalosiphon padi L. H. 3313, R.-H. 2012. — *Prunus padus*. Vg. Källby 10/7, Fägre 28/7 59. Nya lokaler.

Sappaphis sorbi Kalt. H. 2908, R.-H. 1800. — *Sorbus aucuparia*. Vg. Halna 7/6, Källby 19/7 59. Nya lokaler.

Semiaphis anthrisci Kalt. — *Peucedanum palustre*. Vg. Töreboda 5/7 59. Blad nedåt hoprullade och hopade till täta nästen. Cecidiet nytt för Vg.

Thelaxidae

Mansakia betulina Horv. H. 1094, R.-H. 449. — *Betula pubescens*. Vg. Töreboda 26/6 59. Cec. nytt för Vg.

Pemphigidae

Asiphon tremulae L. H. 487, R.H. 1903. — *Populus tremula*. Vg. Källby 10/7 59. Ny lokal.

Byrsocrypta ulmi L. H. 2048, R.-H. 2844. — *Ulmus glabra.* Vg. 30/5 Fägre, Källby 9/7, Kinnekulle, Råbäck 15/7, Husaby 18/7, Undenäs 16/8, Halna 9/9 59. Nya lokaler.

Kaltenbachiella pallida Hal. H. 2043, R.-H. 2838. — *Ulmus glabra.* Vg. Töreboda 1/7, Källby 12/7 59. På ett blad dessutom cecidier av *Byrsocrypta ulmi* och *Schizoneura ulmi.* Cecidiet nytt för Vg.

Pachypappa grandis Tullgr. R.-H. 1929. — *Populus tremula.* Vg. Töreboda 20/6, 30/6, Halna 5/7, Källby 8/7, Fägre 29/7 59. De säckformiga cecidierna växla starkt till form, färg och storlek, ett avsevärt antal visar dock alldeles samma karakteristiska form, som avbildas av Tullgren 1925, fig. 7 o. 8. Ur ett dussintal av dessa från olika lokaler ha fundatrigenerna mikroskopiskt undersökts och samtliga visade sig tillhöra samma art. Cecidiet nytt för Vg.

Pemphigus bursarius L. — *Populus balsamifera.* Vg. Fägre 28/9 59. Cecidier på bladskaft, bladskivor och skottaxel. Ny lokal.

Pemphigus filaginis Fourcr. — *Populus balsamifera.* Vg. Töreboda 15/9 59. Cecidiet nytt för Sverige.

Pemphigus spirothecae Pass. H. 563. — *Populus balsamifera.* Vg. Töreboda 15/9 59. Cecidier starkt röda, levande fundatrigener ännu kvar. Cecidiet nytt för Sverige.

Prociphilus bumeliae Schr. H. 7707, R.-H. 1075. — *Fraxinus excelsior.* Vg. Fägre 28/7, Halna 9/9 59. Cecidiet nytt för Vg.

Schizoneura patchiae Börn. et Blunck. — *Ulmus glabra.* Vg. Töreboda 20/5, 24/5, 23/6, 1/7 59. Samtliga data hänföra sig till samma buske, som år efter år varit i hög grad besatt med dessa cecidier. De sitta tätt samlade längs grenspetsarna, där oftast varje blad är angripet och på de 4 proven finnas bortåt ett 40-tal. Cecidierna utgöras av en nedåtrullning av båda bladkanterna, som sammanstöta vid mittnerven, sällan är endast ena sidan rullad. Rullningarna erinra om dem, som framkallas av *Schizoneura ulmi* men äro mjukare och genom en mycket kort hårighet lena för känseln, till färgen äro de mörkgröna, slutligen mera bruna eller gråaktiga och redan från början starkt skrynkliga och buckliga, en del av dem kan dessutom visa en svag tvärsrullning. De cecidiebärande bladen avfalla i september samtidigt med de normala (olikt *Sch. lanuginosa,* där de kvarsitta till frampå vintern). I de tidigare fynden träffades endast fundatrices, och när vi 1/7 hoppades finna fundatrigenier, innehöllo bladrullarna endast massor av exuvier.

En första, mycket enkel bild av cecidiet gavs av Börner och Blunck 1916, men 1929, fig. 19 har Mordvilko en utmärkt bild av en gren med cecidier, som fullkomligt och i detaljer motsvarar den ovan beskrivna.

Cecidiernas massvisa och ihållande uppträdande förde först tanken till *Sch. lanuginosa,* men dennas cecidier beskrivas överallt såsom stora blås- eller ballonglika ansvällningar särskilt vid bladskivans bas och detsamma visa avbildningar hos Houard, Ross-Hedicke, Mordvilko (1929), Theobald (1929) och Börner (1932). Någon antydan i den riktningen finnes icke i de här beskrivna fynden. Cecidiet och arten äro nya för Sverige.

Schizoneura ulmi L. H. 2067, R.-H. 2841. — *Ulmus glabra.* Vg. Fägre 30/5, Kinnekulle, Råbäck 15/7, Husaby 18/7 59. Nya lokaler.

Thecabius affinis Kalt. — *Populus balsamifera.* Vg. Fägre 28/9 59. Ny lokal.

Adelgidae

Adelges laricis Vall. H. 94, R.-H. 1766. — *Picea abies.* Vg. Husaby 13/7 59, ny lokal. — Lektor Erik Julin har haft vänligheten att sända mig flera långa grenar, tagna

20/7 i Haparanda, av *Larix sibirica,* vilkas barr voro rikt besatta med ulltottar. Barren voro icke alls vinkelböjda, så att något cecidium kan här icke vara fråga om, dock om en cecidiebildande art. Provens utseende överensstämmer fullständigt med den avbildning nr 32 hos Scheidter (1930), som av författaren rubriceras såsom »Zahlreiche im Wolle eingehüllte eierlegende Ästivalismütter von *Ch. strobilobius*». Artens Larix-generation är ny för Norrbotten och dess värdväxt ny. Fyndet av *A. laricis* på *Larix* i Haparanda är av stort intresse. *Larix decidua* saknas i Haparanda och förekommer knappast norr därom. I Pajala ha försök att plantera den (och *sibirica*) gjorts men ha alldeles misslyckats (Birger 1904). Var odlingsgränsen för lärk ligger, framgår icke av uppgifterna i våra nyaste floror, i Holmbergs Skandinaviens flora (1922) säges bara att är »tämligen härdig upp i Norrbotten» och i Nylanders 1953, att den är härdig »ända till Norrbotten». Säkert är att de talrika fynd, som Julin, (1959) antecknat från nordligaste Norrbottens kustland, särskilt i trakten av Haparanda och de fynd som gjorts av *A. laricis* i Lule och Torne lappmarker till Jukkasjärvi och Karesuando, att dessa fynd måste tillhöra den monoeciska »formen» (*tardus* Dreyt.) vars hela utveckling äger rum på *Picea,* och att det här anförda fyndet på *Larix sibirica* motsvarar *Adelges tardoides* Chol., som enligt Börner 1952 skall generationsväxla mellan *Picea abies* och *Larix sibirica.* Se vidare *Sacchiphantes abietis*!

Sacchiphantes abietis L. H. 101, R.-H. 1765. — *Picea abies.* Vg. Halna 7/6, Källby 11/7, Husaby 15/7 59. Nya lokaler.

Av Julins redogörelse för de båda grancecidiernas utbredning framgår, att denna art likasom den föregående, låt vara glesare, uppträder norr om lärkens odlingsgräns i Norrbotten vid Piteå och i Lule lappmark vid Gällivare och alltså i dessa trakter måste förekomma rent monoeciskt.

Om därtill kommer att *Larix* fossilt endast är känd från interglacial tid (L. sibirica. Lundqvist 1953) och icke tillhört vår spontana postglaciala flora (Nilsson, 1959) och om *Larix decidua* först 1780 började odlas i Sverige (Hylander 1953), så måste också Linnés fynd av *S. abietis* och därmed typbeskrivningen i Systema Naturae, 1758 gälla den monoceiska s.k. *S. viridis* Ratz. och *S. abietis* L. varit Linné okänd!

Lyckligtvis måste man dock — trots Börners sista motstånd 1952 — erkänna, att Schneider-Orelli (1938) ådagalagt, att *S. abietis* och *S. viridis* icke äro självständiga species, icke heller subspecies eller biologiska arter utan två icke fullständigt skilda utvecklingscykler (Parallelreihen) av *S. abies.*

Diptera

Itonididae

Contarinia tiliarum Kieff. H. 4139, R.-H. 2768. — *Tilia platyphylla.* Vg. Fägre 30/5 59. Cecidium nytt för Vg. *Tilia condata×platyphylla.* Vg. Husaby, ny lok.

Cystiphora sonchi F. Lw. H. 6100, R.-H. 2661. — *Sonchus arvensis.* Vg. Töreboda 27/8 59, ny lokal.

Dasyneura acrophila Winn. H. 4643, R.-H. 1083. — *Fraxinus excelsior.* Vg. Töreboda 16/6 59. Vit larv med grön ryggstrimma iakttagen. Cecidium nytt för Vg.

Dasyneura auritae Rübs. R.-H. 2451. — *Salix aurita.* Vg. Töreboda 9/8 59. Blad till mitten nedåt hoprullat, rullningen skrynklig med en del gula eller röda fläckar. Bestämningen något osäker, då larven icke undersökts. Jfr dock Cec. ant. V, pag. 62.

Dasyneura fraxinea Kieff. H. 4647, R.-H. 1087. — *Fraxinus excelsior*. Vg. Töreboda 16/6, 30/6, Kinnekulle, Råbäck 15/7 59. Cecidium nytt för Vg.

Dasyneura fraxini Kieff. H. 4644, R.-H. 1084. — *Fraxinus excelsior*. Vg. Fägre 18/6, Kinnekulle, Råbäck 15/7, Källby 17/7, Husaby 18/7 59. Nya lokaler.

Dasyneura populeti Rübs. H. 503, R.-H. 1950. — *Populus tremula*. Vg. Undenäs 16/8, Halna 9/9 59. Nya lokaler.

Dasyneura pustulans Rübs. H. 2838, R.-B. 1058. — *Filipendula ulmaria*. Vg. Töreboda 21/6, Källby 8/7, Halna 9/7, Kinnekulle, Råbäck 15/7 59. Nya lokaler.

Dasyneura thomasiana Kieff. H. 4124, R.-H. 2771. — *Tilia platyphylla*. Vg. Fägre 30/5 59. Ny lokal och ny svensk värdväxt.

Dasyneura tiliamvolvens Kieff. H. 4160, R.-H. 2774. — *Tilia cordata*×*platyphylla*. Vg. Husaby 18/7 59, ny lokal. *Tilia platyphylla*. Vg. Fägre 30/5 59. Cecidiet nytt för Vg.

Dasyneura ulmariae Br. H. 2839, R.-H. 1055. — *Filipendula ulmaria*. Vg. Källby 8/7, Kinnekulle, Råbäck 15/7, Undenäs 16/8, Halna 9/9 59. Nya lokaler.

Dasyneura urticae Perr. H. 2095, R.-H. 2854. — *Urtica dioeca*. Vg. Källby 13/7, Halna 3/9 59. Nya lokaler.

Didymomyia reaumuriana F. Lw. H. 4137, R.-H. 2772. — *Tilia cordata*. Sk. Höör, Fogdaröd 20/6 59 (L. Fors). På ett blad är hela det av cecidier besatta fältet både på över- och undersidan starkt rödviolett.

Harmandia globuli Rübs. H. 505, R.-H. 1940. — *Populus tremula*. Hall. Kungsbacka 16/6 59 (L. Gustafsson). Vg. Göteborg 10/8 89 (F. Nordström). Nya lokaler.

Harmandia tremulae Winn. (*löwi* Rübs.) H. 506, R.-H. 1942. — *Populus tremula*. Vg. Göteborg 10/8 59 (F. Nordström), Källby 17/7, Halna 9/9 59. Nya lokaler.

Hartigiola annulipes Htg. H. 1153, R.-H. 1016. — *Fagus silvatica*. Sk. Kristianstad 13/8 59 (E. Blichfeld). Ny lokal.

Iteomyia capreae Winn. H. 812, R.-H. 2416, 2438. — *Salix caprea*. Vg. Fägre 18/6 59. *Salix cinerea*. Vg. Källby 10/7 59. I senare fallet även *major* Kieff. Nya lokaler.

Jaapiella veronicae Vall. H. 5080, R.-H. 2898. — *Veronica chamaedrys*. Vg. Källby 13/7 59. Ny lokal.

Janetiella lemeei Kieff. H. 2061, R.-H. 2839. — *Ulmus glabra*. Vg. Husaby 18/7, Källby 19/7 59. Nya lokaler.

Lathyromyza schlechtendali Kieff. H. 3781, R.-H. 1433 — *Lathyrus montanus*. Vg. Halna 7/6 59. Småblad helt hoprullade. Cecidium nytt för Vg.

Macrodiplosis dryobia F. Lw. H. 1306, R.-H. 2136. — *Quercus robur*. Sk. Höör 17/6 59 (L. Fors). Cecidier helt och starkt röda. Vg. Fägre 18/6 59, ny lokal.

Macrodiplosis volvens Kieff. H. 1307, R.-H. 2137. — *Quercus robur*. Vg. Fägre 10/6, Kinnekulle, Råbäck 15/7 59. Kantrullningen i ett fall nedåt, på några blad kantrullningarna sammanstötande med varandra, i ett fall dessutom med följd att bladkanterna skedformigt uppåtböjts. Cecidiet nytt för Vg.

Mikiola fagi Htg. H. 1151, R.-H. 1015. — *Fagus silvatica*. Hall. Fjärås 31/5 59 (L. Gustafsson). Ny lokal.

Oligotrophus juniperinus L. H. 127, R.-H. 1349. — *Juniperus communis*. Vg. Halna 7/6, Undenäs 16/8 59. Nya lokaler.

Parallelodiplosis galliperda F. Lw. — *Quercus robur*. Vg. Halna 8/9 59. På ett blad med *Neuroterus lenticularis* - cecidier funnos på dessa den runda inbuktning av kanten, som i cec. ant. V, 1944, p. 79 omnämnas i samband med *Parallelodiplosis*. Det är otvivelaktigt, att denna för itonididen specifika deformation av cecidiet måste orsakats av denna art, som är ny för Vg.

Rhabdophaga dubia Kieff. H. 849, R.-H. 2407. — *Salix aurita.* Vg. Töreboda, Gastorp, 19/5, 17/6 58, 16/4 59. Cecidierna, som äro från samma buske, äro dels klotrunda, ca 5 mm i dam., dels mera långsträckta, 7—8 mm i längd, 5—6 mm i bredd, i senare fallet ovala med rundade ändar, i ett fall (1958) päronformiga, tillspetsade. De större cecidierna äro mer el. mindre tydligt kamrade, de små runda enrummiga. Det päronformiga cecidiet är alldeles likt ett sådant på *S. cinerea* Cec. ant. V, 1944, ur vilket då gula *dubia*-larver kläcktes.

Redan artens auktor, Kieffer, har två olika bilder av cecidierna. År 1891, då arten beskrevs, visade han pl. IX, fig. 24 a ett päronformigt spetscecidium och 1900, pl. 34, fig. 6, har han ett längre in på grenen fäst långsträckt cecidium, ca 2 cm långt och 8 mm brett med parallella sidor och runda ändar.

Syndiplosis petioli Kieff. H. 493, R.-H. 1910. — *Populus tremula.* Vg. Halna 7/6 59. Ett blad med 2 cecidier. Ny lokal.

Wachtliella riparia Winn. H. 362, R.-H. 604. — *Carex contigua.* Öl. Vickleby 13/7 28 (J. Lundberg), Ög. Omberg, Borghamn 15/7 52 (J. Lundberg). Cecidierna i båda fallen med svagt rödaktiga, torra larver. Cecidium nytt för Ög., ny lokal för Öl.

Itonidid H. 379. — *Carex acuta.* Ög. Vadstena hamn. Cecidierna utgöras av uppsvällda frukter, gula. Från Kieffers figur, Houards fig. 97, avvikande genom att vara något kortare men även de normala frukterna i samma ax äro icke fullt utbildade. Cec. nytt för Sverige.

Muscidae

Chirosia parvicornis Zett. — *Pteridium aquilinum.* Vg. Töreboda 14/6 59, Sdm. Dalarö 12/8 30. Cecidiet från Dalarö anfördes i Cec. ant. V, 1944, p. 88 enligt H. 65 och R.-H. 2023 såsom tillhörande *Egeria signata.* En närmare granskning har dock visat, att det tillhör *Chirosia parvicornis.* Jfr de Meijere 1911. Cecidierna utgöras i båda fallen av en anhopning av bladspetsarnas förkrympta flikar och åtskiljas lättast därigenom att dessa flikar på *Egeria*-cecidiet (hos *Athyrium filix femina*) visa undersidan, medan de på Chirosia-cecidiet flikarnas översida vetta utåt. *Chirosia parvicornis* lever endast på *Pteridium,* medan för *Egeria signata* av Seguy (1923) och Karl (1928) utom andra värdväxter, även anföres *Pteridium.*

Svenska cecidier på *Pteridium* äro såsom *Egeria signata* anförda av Gertz (1918) från Sk. och av Andersson (1955) från Halland. — Cecidiet är åtminstone under ovanstående namn nytt för Sverige och flugan är endast känd från Sk. o. Öl. (Ringdahl 1953).

Egeria signata Bn. H. 63, R.-H. 364. — *Athyrium filix femina.* Vg. Halna 7/6 59. Ny lokal.

Hymenoptera

Cynipidae

Andricus curvator Htg. H. 1351, R.-H. 2130. — *Quercus robur.* Vg. Fägre 30/5 59. Ny lokal.

Andricus inflator Htg. H. 1205, R.-H. 2089. — *Quercus robur.* Vg. Töreboda 1/6, 11/9 59. Ny lokal.

Andricus inflator gen. *globuli* Htg. H. 1277, R.-H. 2047. — *Quercus robur*. Vg. Halna 9/9, Töreboda 11/9 59. Cecidier i såväl spets- som bladknoppar. Cec. nytt för Vg.

Andricus ostrea Htg. H. 1326, R.-H. 2108. — *Quercus robur*. Vg. Källby 16/7, Fägre 28/7, Undenäs 16/8 59. Nya lokaler.

Andricus quadrilineatus Htg. H. 1201, R.-H. 2148. — *Quercus robur*. Vg. Töreboda 1/6, 6/6, Fägre 30/5 59. Cecidiet nytt för Vg.

Andricus quercus-gemmae L. (*fecundator* Htg.). H. 1214, R.-H. 2039. — *Quercus robur*. Vg. Källby 17/7 59. Ny lokal.

Andricus quercus-ramuli L. H. 1189, R.-H. 2048. — *Quercus robur*. Vg. Töreboda 1/6, 5/6 59. Cecidiet nytt för Vg.

Aulacidea hieracii Bché, H. 6155, R.-H. 1234. — *Hieracium umbellatum*. Vg. Halna 9/9 59. Ny lokal.

Biorrhiza pallida Ol. H. 1262, R.-H. 2055. — *Quercus robur*. Vg. Kinnekulle, Råbäck 15/7 59. Ny lokal.

Cynips divisa Htg. H. 1328, R.-H. 2115. — *Quercus robur*. Vg. Undenäs 16/8, Fägre 28/7, Halna 9/9 59. Nya lokaler.

Neuroterus albipes Schck. H. 1346, R.-H. 2115. — *Quercus robur*. Hall. Kungsbacka 16/6 59. (L. Gustafsson), ny lokal. Vg. Undenäs 16/8 59. Cecidiet nytt för Vg.

Neuroterus albipes gen. *laeviusculus* Schck. H. 1332, R.-H. 2118. — *Quercus robur*. Vg. Undenäs 16/8 59. Cecidiet nytt för Vg.

Neuroterus numismalis Fourcr. H. 1340, R.-H. 2117. — *Quercus robur*. Vg. Fägre 18/7 59. Cecidiet nytt för Vg.

Neuroterus quercus-baccarum L. H. 1196, 1355, R.-H. 2131, 2146. — *Quercus robur*. Vg. Fägre 30/5 59, cecidier i ♂blomställningen, Töreboda 17/6 59, cecidier på bladskaftet. Nya lokaler.

Neuroterus quercus-baccarum gen. *lenticularis* Ol. — *Quercus robur*. Vg. Fägre 20/7, 26/8, Töreboda 5/9, Halna 9/9 59. Nya lokaler.

Tenthredinidae

Blennocampa pusilla Kl. H. 3134, R.-H. 2313. — *Rosa villosa*. Vg. Töreboda 10/6, Halna 8/9 59. *Rosae cultae*. Vg. Töreboda 3/6, 29/7 59. Nya lokaler.

Euura amerinae L. H. 568, R.-H. 2394. — *Salix pentandra*. Vg. Halna 7/6, Källby 8/7 59. Nya lokaler.

Parna tenella Kl. — *Tilia cordata*. Vg. Källby 16/7 59. Arten uppträdde i stor mängd på en lindhäck kring en berså. Om arten som cecidiebildare se Cec. ant. VI, 1951, p. 143. Cecidiet nytt för Vg.

Pontania bridgemanii Cam. H. 814, 861, R.-H. 2426. — *Salix aurita*. Vg. Källby 10/7, 17/7 59. *Salix caprea*. Vg. Halna 7/6, Källby 17/7, Undenäs 16/8, Fägre 23/9 59. Nya lokaler.

Pontania joergenseni Ensl. R.-H. 2433. — *Salix caprea*. Vg. Källby 16/7, Töreboda 18/9 59. Cec. nytt för Vg.

Pontania leucaspis Tischb., Lorenz-Kraus. R.-H. 2444. — *Salix purpurea*. Vg. Töreboda 30/6 59. Unglarv utan svart analteckning iakttagen. Cecidium nytt för Vg.

Pontania leucosticta Htg., Lorenz-Kraus. R.-H. 2443. — *Salix cinerea*. Vg. Töreboda 18/7, 20/7 58. Analsegmenten hos larven med sammanhängande svarta fläckar och svarta cerci. Cecidiet nytt för Vg.

Till samma art höra också enligt larvundersökningar cecidier från Höör på *S. caprea* 14/7 44 och på *cinerea* 11/7 49 och 20/7 50.

Pontania pedunculi Htg. H. 815, 861, R.-H. 2432. — *Salix aurita* Vg. Töreboda 15/8 56, Fägre 23/9 59. *Salix caprea*. Fägre 23/9 59. Nya lokaler.

Pontania proxima Lep. H. 695, R.-H. 2426. — *Salix fragilis*. Sdm. Julita 9/8 59. (F. Nordström). Ny lokal.

Pontania purpurea Cam. — *Salix purpurea*. Vg. Töreboda 10/6 59. Cecidiet nytt för Vg.

Pontania viminalis L. H. 904, 935, R.-H. 2430. — *Salix cinerea*. Vg. Älgarås 28/7 59, cecidiet nytt för Vg. *Salix myrsinifolia* (*nigricans*). Vg. Kinnekulle, Råbäck 15/7 59, ny lokal. Till samma art hör också det i Cec. ant. XI, 1958, p. 214 såsom *Pont. phylicifolia* anförda cecidiet, enär värdväxten blivit felaktigt bestämd.

Zusammenfassung

Obiger Teil von „Cecidiologiska anteckningar" enthält ebenso wie die vorigen hauptsächlich neue Beiträge zur Kenntnis der lokalen Verbreitung schwedischer Cecidiozoen. Unter diesen ist auch die für Skandinavien neue *Schizoneura patchiae* Börner et Blunck, deren Cecidium Seite 15 etwas näher behandelt wird.

Anförd litteratur

Andersson, H. Halländska zoocecidier. — Opusc. entomol., **20,** Lund 1955.

Birger, S. Vegetationen och floran i Pajala socken med Muonio kapellag i arktiska Norrbotten. — Arkiv f. botanik, **13,** Stockholm 1904.

Börner, C. Die Blattläuse Mitteleuropas. — Mitteil. d. Thür. Bot. Ges. Beiheft **3.** Weimar 1952.

— u. Blunck, H. Beiträge zur Kenntnis der wandernden Blattläuse Deutschlands. — Mitteil. Kais. Biol. Anst. f. Land- u. Forstwiss. **16,** 1916.

— u. Schilder, F. A. *Aphidioidea,* Blattläuse. — Sorauers Handb. d. Pflanzenkrankh. V: 2 Berlin 1932.

Carl, O. Zweiflügler oder *Diptera* III. *Muscidae*. — Die Tierwelt Deutschlands, **13,** Jena 1928.

Gertz, O. Skånes zoocecidier. — K. Fysiogr. sällsk. handl. N.F. **20,** Lund, 1918.

Holmberg, O. R. Skandinaviens flora I, Stockholm 1922.

Houard, C. Les zoocécidies des plantes d'Europe et du Basin de la Méditerranée I—III Paris 1908, 1909, 1913.

Hylander, N. Nordisk kärlväxtflora. Stockholm 1953.

Julin, E. The distribution of the spruce gall aphids in Sweden. — Opusc. entom. **24,** Lund 1959.

Kieffer, J. J. Zur Kenntnis der Weidengallmücken. — Berlin. Ent. Zeitschr., **36,** 1891.

— Monographie des Cécidomyides d'Europe et d'Algérie. — Ann. d. la Soc. entomol. de France, **69,** 1900.

Lindblom, A. Skadedjur i Sverige år 1935. — Stat. växtskyddsanst. meddel. **16,** Stockholm 1936.

Linné, C. von. Systema naturae, ed. 10. Stockholm 1758.

Meijere, J. C. H. de. Ueber in Farnen parasitierende Hymenopteren- und Dipterenlarven. — Tijdschr. f. Entomol., **54,** 1911.

Mordvilko, A. Foodplant catalogue of the Aphididae of U.S.S.R. — Works of appl. Entomol. **14.** Leningrad 1929.

Nalepa, A. Neuer Katalog der bisher beschriebenen Gallmilben, ihrer Gallen und Wirtspflanzen. Marcellia, **25.** Avellino 1929.

Ringdahl, O. *Catalogus Insectorum Sueciae.* XI. *Diptera Cyclorrhapha*: *Muscidae Schizometopa.* Lund 1954.

Roivainen, H. Eriophyid News from Sweden. — Acta entom. fennica, **7,** Helsinki 1950.

Ross, H. u. Hedicke, H. Die Pflanzengallen Mittel- und Nordeuropas. Jena 1927.

Séguy, E. Faune de France, 6, Diptères Anthomyides. Paris 1923.

Scheidter, F. Die Läuse unserer Nadelhölzer. Neudamm 1930.

Schlechtendal, D. H. R. von. Eriophyidocecidien, die durch Gallmilben verursachten Pflanzengallen. — Zoologica **61,** Stuttgart 1916.

Schneider-Orelli, O. Untersuchungen über die Generationsverhältnisse der Fichtenlaus *Sacchiphantes* (*Chermes*) *abietis* L. — Vierteljahrschr. d. Naturf. Ges. Zürich, **83**, 1934.
Theobald, F. V. The plant lice or *Aphididae* of Great Britain, III, London 1929.
Tullgren, A. Aphidologische Studien, II. — Centralanst. f. försöksv. på jordbruksomr. Meddel. **280**, Stockholm 1925.
Wahlgren, E. Cecidiologiska anteckningar V, VI, XI. — Ent. tidskr. **65**, 1944; **51**, 1951; **79**, 1958.

Malmö okt. 1959.